

K137.096
3

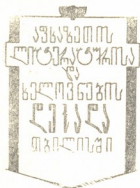
ՀԱՅԿԱՆ ԱՅԿ

ԶԱՆՆԱԿԱՆ ՍԵՆՆԱԿ

«ՏԱՅԿԱՆ»

Հայրենիք

ՀԱՅԿԵՆԻ ՆՈՒՆՈՒՄՆԵՐ

K 137-096
3

• ՏՆՅՅԵՄՆԻ • ՄԻՈՒՆԻ • 1969

საგარეო
საგარეო

საგარეო-2000
საგარეო

1923 წ.

2112.

-10

გულწითელას სტუმრები

ეს ამბავი აღრიან გაზაფხულზე, ახალშეფოთლილ ხშირ ვენახში მოხდა.

პატარა გულწითელას მოულოდნელად სტუმრები ეწვივნენ. უბრალო სტუმრები არ გეგონოთ. შორიდან მოსული სტუმრები ბუღბული და შოშია იყვნენ. მთელი ზამთარი აფხაზეთიდან შორს, ლურჯი ზღვის გადაღმა გაატარეს და სულ ახლახან დაუბრუნდნენ მშობლიურ ბუდეებს.

შორეული სტუმრებიც რომ არ ყოფილიყვნენ, სტუმარი მაინც ღვთისაა და ღირსეულად უნდა დახვდე.

თითქოს ჭიბრზე, ბუღბული და შოშია სწორედ იმ დღეს მოფრინდნენ, როცა ნაცრისფერ გულწითელას პურის მარცვალიც არა ჰქონდა, მაგრამ მაინც სიხარულით შეეგება სტუმრებს. რამდენი ხანია, ერთმანეთი არ ენახათ და რა გასაკვირი იყო?

გულწითელამ სთხოვა ბუღბულსა და შოშიას, ცოტა ხანს დამელოდეთო, ბუდიდან გამოფრთხილდა და წიწკანა მოძებნა.

— წიავ, წიავ, წიავ! — ჩაიჭიკჭიკა მან, — მიშველე, ჩემო კეთილი მეზობელო! საპატიო სტუმრები მესტუმრნენ, გასამასპინძლებელი კი არაფერი მაქვს, ბურის მარცვალიც არ მიგდია ბედელში. მასესხე ხორბალი, სულ ცოტა, აი, ამ ჯამს რომ ძირი მოუფაროს, იმდენი.

— სიამოვნებით გიშველიდი, მაგრამ რომ არ შემიძლია? — უთხრა კეთილმა წიწკანამ, — თვითონაც არ ვიცი, რა ვაჭამო ბარტყებს. აბა, ერთი ბელურასთან მიფრინდი!

მოძებნა გულწითელამ ბელურა, მაგრამ არც აქ გაუმართლა ბედმა.

— სწორედ ახლა ვაფუშვი ჩემი ვაჟიშვილი მინდორში, ეგებ თავთავი იშოვნოს. როგორც კი მოფრინდება, იმწამსვე შენთან ვაფრინ. მანამ კი, როგორც შენი საკუთარი თვალით ხედავ, არაფერი მახადია, — უთხრა ბებერმა ბელურამ.

...სტუმრები კი იცდიან. უხერხულია, ამდენ ხანს ალოდინო.

ტოტიდან ტოტზე, ბუდიდან ბუდეში დაფრინავდა ნაღვლიანი გულწითელა. ყველა ნაცნობი მოინახულა, მაგრამ. საუბედუროდ, არც ერთს — არც ჩხიკვ-ჯაფარას, არც შაშვს, არც ხეკაკუნა კოდლას არა ჰქონდათ რა, რომ მისთვის ხელი გაემართათ. ყველას ებრალებოდა პატარა გულწითელა, მაგრამ რაც არა ჰქონდათ, რას ასესხებდნენ?

ამასობაში მოსალამოვდა. მხიარული მწე სანახევროდ ამოეფარა მაღალ გორას.

ხელცარიელი დაბრუნდა გულწითელა სტუმრებთან, რომლებიც, ამდენი ლოდინით დაღლილები, გასაფრენად ემზადებოდნენ.

— იქნებ, ღამე მაინც ვაგეთიათ ჩემთან? — ეხვეწებოდა სტუმრებს შეცბუნებული გულწითელა. თან ისეთი საწყალი შესახედავი იყო, რომ ბულბულსა და შოშიას შეებრაღათ საცოდავი ჩიტი.

— გამაღობო, ჩვენო კეთილო, გამაღობო! მაგრამ ჩვენ ხომ საკუთარი ბუდეები უნდა მოვინახულოთ! — დაამშვიდეს მასპინძელი.

— ასე უბურმარილოდ როგორ გაგიშვათ? ჩემი სიკვდილი, ჩემი სიკვდილი!—წუწუნებდა გულმოკლული გულწითელა, მერე თვლებიდან ღაპაღუპით გადმოსცვივდა ცრემლები და ფრთები ჩამოყარა.

სტუმრები გაფრინდნენ.

„ღმერთო ჩემო, როგორ მომეჭრა თავი! რას იტყვიან ჩემზე? — ფიქრობდა გულწითელა, — რა თვალებით უნდა შევხედოქვეყანას? ამის შემდეგ ვენახში პატივისცემით ვინლა მომექცევა?“

— ეხ! რალად მინდა ასეთი შერცხვენილი სიცოცხლე! — წამოიძახა ბოლოს და კლანჭებით მკერდი გაიგლიჯა. ითქრიალა სისხლმა და გულწითელა უღონოდ დავარდა ბუდეში.

სწორედ ამ დროს ბუდის კიდეზე ბებერი ბელურას ვაჟი შემოჯდა.

— წიავე, წიავე, წიავე! — აჰა, თავთავი მოგიტანე!

როგორც კი თვალი მოჰკრა გასისხლიანებულ გულწითელას, პატარა ბელურამ წამსვე დააგდო თავთავი და მისაშველებლად მივარდა: ვაზის ფოთლით შეუხვია ჭრილობა და გონს მოიყვანა.

გადარჩა გულწითელა, მაგრამ მკერდის ის ადგილი, საიდანაც უმანკო სისხლი სდიოდა, სამუდამოდ წითელი დარჩა.

ახლა ხომ იცით, ბავშვებო, რატომ აქვს გულწითელას წითელი მკერდი?

ხახვი და კიტრი

ზღაპარში წამიკითხავს, რომ წინათ, ძალიან დიდი ხნის წინათ, ბოლოკი, ნიორი, ხახვი, კიტრი და სხვა ბოსტნეული მინდორში იზრდებოდა ველურად. ისე კი არ იყო, როგორც დღესაა: ჯერ რომ მათ თესლს დავთესავთ, გადავრგავთ, გავთოხნით, ავიღებთ მოსავალს და ზამთრისთვის შევინახავთ.

ვინ იცის, როგორ მოხდა, მაგრამ თურმე მაშინ, ერთ უზარმაზარ მინდორში, ერთმანეთის გვერდით, ამოვიდა და გაიზარდა ხახვი და კიტრი. ეს მინდორი კი სარეველა ბალახს დაეფარა.

შემოდგომა იყო. აფხაზეთში პაპანაქება სიცხე იდგა. ხახვმა და კიტრმა მოასწრეს დამწიფება, სარეველა ბალახი კი ხვატმა გადაახმო.

ერთ დღეს ისე ცხელოდა, რომ მიწას ბული ასდიოდა. უეცრად, მზისგან იყო თუ მუხისაგან, ბალახს ცეცხლი მოეკიდა. იგი ძლიერდებოდა, ირგვლივ ყველაფერს დედაბუდიანად სწვავდა და იმ ად-

გილისკენ მიიწევდა, სადაც ხახვი და კიტრი ეთესა. როცა ცეცხლის ალმა კიტრი შეახურა, მან მოაბრუნა თავისი დაგრებილი კისერი და შიშისაგან შეჰყვირა. მისკენ უმძვინვარესი მტრის, ცეცხლის ენები მოიკლაკნებოდნენ.

— შენ, ეი, მეზობელო ხახვო! სადა ხარ? განა ვერ ხედავ, რომ ვიწვით!

— საიდან უნდა ვხედავდე? მე ქვევით ვარ, მიწაზე, შენ კი ზევით — ხის ტოტზე ჩამოკიდებული!

მაგრამ ამ დროს ცეცხლის მხურვალეობა ხახვმაც იგრძნო.

— ყველაფრის გადამბუგველი ცეცხლი გვიახლოვდება! ჩქარა, მოემზადე, წყაროსკენ გავიქცეთ, თორემ ფერფლიც აღარ დარჩება ჩვენგან!

ეს რომ კიტრმა გაიგონა, ძირს ჩამოვიდა და ხახვს დაელოდა. ხახვიც მოემზადა გასაქცევად, მაგრამ ფესვები ისე ღრმად ჰქონდა მიწაში გადგმული, რომ ვერაფრით ვერ დაიძრა ადგილიდან. ცეცხლი კი სწრაფად ახლოვდებოდა.

— მიშველე, ძვირფასო კიტრო! დაბმული ვარ, მიწა არ მიშვებს! — ეხვეწებოდა გამწარებული ხახვი კიტრს.

კიტრმა საჩქაროდ მიიბრინა ხახვთან, ყურებში სწვდა, ძლივძლივობით ამოიყვანა მიწიდან და წყაროსკენ მოკურცხლეს. მაგრამ ცეცხლიც არ იდგა ერთ ადგილზე, ისიც მისდევდა გაქცეულებს.

გულამოვარდნილმა კიტრმა და ხახვმა, როგორც იქნა, მიიბრინეს წყაროსთან!

— რაღას უყურებ? გადახტი წყალში და ჩაყვინთე! — შესძახა კიტრმა ხახვს.

— თუ კაცი ხარ, მაცალე, ასე მორთულ-მოკაწმული ხომ ვერ გადავხტები? — მიუგო ხახვმა და ტანსაცმლის გახდა დაიწყო.

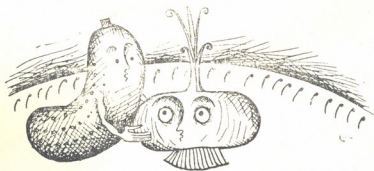
გაიძრო ერთი კაბა, მეორე, მესამე... მაგრამ კაბები არა და არ თავდება. ცეცხლი კი სულ ახლოსაა.

— ჩქარა! ჩქარა! რას შვრები? ვადმობტი, როგორცა ხარ!
ემუდარებოდა კიტრი. ხახვი კი სულაც არ ჩქარობს, იხდის და იხდის
კაბებს...

როცა კიტრმა დაინახა, ხახვმა ვერა და ვერ გაიხადაო, სწვდა ქე-
ჩოში და წყლისკენ მოქაჩა. სწორედ ამ დროს მოსრიალდა ცეცხლის
ალიც. კიტრი გადახტა წყალში და ჩაყვინთა, მაგრამ ალი მაინც მისწ-
ვდა და შერუჯა. აუჩქარებელ ხახვს კი სხეულზე გადაუარა, დაუწვა
კანი და გზა განაგრძო. ძლივს გადარჩნენ ცოცხლები.

გავიდა დრო. კიტრს ის ადგილი, ცეცხლმა რომ შეურუჯა, სწო-
რი და მწარე გაუხდა. აი, ამის შემდეგ აქვს კიტრს მწარე თავი. აბა,
ახლა ხახვსაც შეხედეთ შემოდგომაზე? უხმება კანი. ხახვიც განაწ-
ყენებულია, რომ ცეცხლმა გადაუარა და ამიტომაც არის მწარე. რო-
ცა მას ფცქვნი, ყოველთვის ცდილობს, ცრემლები გადინოს. ამ
ცრემლებს ხახვი თავისი შეტრუსული და ნატკენი კანის გაძრობის-
თვის გადენს.

საზამთრო და ამკუბა¹

ერთხელ საზამთრო შემთხვევით ამკუბას გადაეყარა და დაიწყეს კამათი იმაზე, თუ ვის უფრო მეტი სარგებლობა მოაქვს ადამიანისთვის.

იმდენი იკამათეს, კინალამ არ გაარტყეს ერთმანეთს.

— სასაცილოა პირდაპირ, შენ როგორ უნდა შეგადარო თავი? შენზე ტკბილიც ვარ და ადამიანს მე უფრო ვუყვარვარ! — ჭიუტობდა საზამთრო.

— სისულელეა! შენ კუსავით მიწაზე აგდისხარ, მე კი ჰაერში ვნებივრობ, განცხრომაში ვარ. მზის სხივები მზრუნველად მეაღერსებინან. მივირს და ვერ გამოვიკა, როგორ ბედავ ჩემთან გატოლებას, როცა საკუთარი თვალთ ხედავ ჩემს ზეციურ სავანეს! — არა ცხრებოდა ამკუბა.

¹ ამკუბა აფხაზურად მწარე კვახს ნიშნავს.

იმ დროს (ისე კი არა, როგორც ამუშავდა) ამკუბა დიდ, წვნიანს და ტკბილ ნაყოფს ზრდიდა და მას ადამიანები სიამოვნებით ჭამდნენ. მაშინ იგი არც მწარე ყოფილა და არც გამოფიტული, როგორც დღეს არის.

მოკამათებმა მეზობლებს უხმეს.

მოვიდნენ სტაფილო, კიტრი, ნესვი, კვახი, ხახვი, ბოლოკი, ნიორი და სხვები.

— მოგვისმინეთ, დამშვიდდით! არ გინდებთ ასეთი აყალმაყალი.

— ნუ გახდით ბაღჩას სასაცილოდ! სირცხვილია! — უთხრეს სტაფილომ და კიტრმა.

კვახიც შეეცადა დაემშვიდებინა ისინი, მაგრამ ამაოდ.

რაკი გაჩიუტებული მოკამათები ვერ დამშვიდეს, კვახი და ნესვი ადამიანთან წავიდნენ და ძალით მოიყვანეს.

— რა ბუზანკალმა გიკბინათ? ჭკუიდან ხომ არ შეიშალეთ? რაზე კამათობთ?! ეჰ, თქვენ, ჩემო პატარა სულელებო, მე დაგრგეთ, გაგზარდეთ, შემოგღობეთ, რომ არ მიყვარდეთ, განა ამდენს ვიზრუნებდი თქვენზე? — უთხრა ადამიანმა და შერიგება სცადა.

— მაგაზე როდი ვკამათობდით, გვინდა ვიცოდეთ, რომელს მეტი სარგებლობა მოაქვს შენთვის და რომელი უფრო გიყვარს, — უთხრა საზამთრომ პატრონს.

— დიახ, დიახ! სწორედ ეს გვაინტერესებს: რომელი უფრო გიყვარს! — ჯიუტობდა ამკუბა ხიდან.

კაცი საგონებელში ჩავარდა, არ იცოდა, როგორ მოქცეულიყო. რომ ეთქვა ამკუბა უფრო მიყვარსო, საზამთროს ეწყინებოდა, საზამთროსთვის მიეცა უპირატესობა და ამკუბა გაბრაზდებოდა.

ადამიანს კი ორივე ერთნაირად უყვარდა.

— მოიცადეთ! იცით, რას გეტყვით? ახლა დროებით შერიგდით. შემოდგომაზე მოვალ, დაგხედავთ და ვინც უფრო მწიფე იქნება, იმას მივემხრობი! — ურჩია კაცმა.

ამკუბა და საზამთრო ოდნავ ჩაფიქრდნენ და დაეთანხმნენ.

კაცმა მათ გაშიშვლებულ ფესვებზე მიწა მიაყარა, მიუაღერსა და შინ წავიდა.

საზამთრო და ამკუბა, ერთმანეთის ჯიბრზე, დღეობით კი არა, საათობით იზრდებოდნენ და ტკბებოდნენ პატრონის გულგასახარად.

მოსავლის აღების დრო ახლოვდებოდა. თხილის ტოტზე ჩამოკონწიალებული ამკუბა ყოველ დილას გადმოხედავდა საზამთროს შურიანი თვალებით: ჩემზე დიდი ხომ არ გაიზარდაო.

მიწის ძუძუწაწოვი საზამთრო კი იზრდებოდა და იზრდებოდა, უფრო ტკბილი და წვნიანი ხდებოდა. ამკუბას გული მოუვიდა: ადამიანი უეჭველად საზამთროს აირჩევს და, სანამ გვიან არ არის, უნდა ვიღონო რამეო.

სწორედ იმ დღეს, როცა ადამიანი უნდა მისულიყო, ამკუბამ გამოჰყო თავი თხილის ფოთლებიდან და საზამთროს გადმოსძახა:

— შენ, ეი, საზამთროვ! ერთი აქეთ მომხედე! — როცა მეზობლის ხმა გაიგონა, საზამთრო მუცლით გახსნდა, ამკუბასკენ შებრუნდა და სმენად იქცა.

— მომისმინე, მეზობელო! — უთხრა ამკუბამ, — რატომ უნდა შევაწუხოთ ადამიანი? მოდი, უიმისოდ გავარჩიოთ, ვინ უკეთესია!

— კარგი, მაგრამ როგორ?

— სულ უბრალოდ: აი, იმ წყაროს ხომ ხედავ? — ხელი გაიშვირა ამკუბამ იქვე ჩამომდინარე სარკესავით წყაროსკენ, — მივიდეთ, ჩავხედოთ შიგ და რომელი ჩვენგანიც უფრო დიდი გამოჩნდება. ვისი ჩრდილიც უფრო ლამაზად აირეკლება წყლის ზედაპირზე, დაე. ის იყოს გამარჯვებული. პატრონსაც ასე მოვასხენოთ! თანახმა ხარ?

საზამთრომ ერთხელ კიდევ წამოსწია თავი, შეხედა ამკუბას და უთხრა:

— კარგი, იყოს ნება შენი! ჩამოდი დაბლა!

ამკუბამ მალულად მიაბა თავისი თოკივით გრძელი წანაზარდუ-
ბი თხილის ტოტს და ნელა ჩამოცოცდა ხიდან.

საზამთროც ფრთხილად, ისე, რომ საკუთარი ფოთლები არ გა-
ეთელა, ამკუბასთან მიგორდა.

მერე ერთმანეთს ხელი ჩასჭიდეს და ხტუნვა-ხტუნვით მივიდ-
ნენ წყაროსთან.

— შეხედე! შეხედე! — უთხრა ამკუბამ და პატარა ქვა ჩააგდო
წყალში. ცისფერი წყაროს კრიალა ზედაპირზე წრეები გაჩნდა. ეს
წრეები ერთმანეთს უსწრებდნენ და სწრაფად უერთდებოდნენ ერთ-
მანეთს.

თვალეზაფართოებული საზამთრო ცნობისმოყვარეობით დას-
ჩერებოდა გამჭვირვალე წყაროს ზედაპირს, მაგრამ ვერაფერი გაე-
გო. შემდეგ, ახლოდან რომ შეეხედა, ზედ წყაროს ნაპირთან მივიდა.

ამ დროს ცბიერმა ამკუბამ მას ხელი ჰკრა და საზამთრომაც
წყალში მოადინა ზღართან.

ამკუბამ თავისუფლად ამოისუნთქა, შემობრუნდა და მშვილად
აცოცდა ხეზე.

სწორედ ამ დროს მოვიდა პატრონიც.

ამკუბა თავის ადგილას ეკიდა, საზამთრო კი არსად ჩანდა. ბევ-
რი ეძება კაცმა, მაგრამ, აბა, იქ რას იპოვნოდა?

— საზამთროს ვერ ვხედავ, ხომ არ იცი, სად წავიდა? — ჰკითხა
შეწუხებულმა კაცმა ამკუბას.

— მთელი დღეა არ დამინახავს, მე რა ვიცი, სად არის? — ჰი-
უტად იმეორებდა ამკუბა.

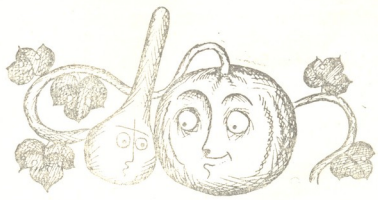
კაცი ფრთხილად, ისე, რომ არ გაეთელა ბოსტნეული, წყაროს-
კენ წავიდა. გზაში ნახა საზამთროსა და ამკუბას ნაკვალევი, მიხვდა
ყოველივეს, ყურადღებით ჩახედა წყაროს და ფსკერზე საცოდავად
მოქანავე საზამთრო შენიშნა.

საჩქაროდ გაიხადა ტანთ, ჩაყვინთა და შიშისგან გულგახეთქი-
ლი საზამთრო ამოათრია.

— აი, შე არამზადავ, შენა! ასე გინდოდა, გამარჯვებული გამოსულიყავი? ეგდე ახლა მაგ ხეზე და გახში! — თქვა კაცმა, ფრთხილად ჩადო ტომარაში საჭამთრო და შინ წაიღო. უპატრონოდ მიტოვებული ამკუბა კი მთელი ზამთარი ეკილა ტოტზე, განმა ქარისა და დარდისაგან, სასტიკმა ყინვამ კი მთელი წვენი გამოეშრო და სულ გამოფიტა.

ამ დღიდან ამკუბა მწარე და გამომხმარია და ცუდი სუნი აქვს.

ს ა რ ჩ ე ბ ა

გულწითელას სტუმრები	5
სასვი და კიტი	9
საჭამირო და ამკება	13

Ахуба Джума Виссарионович
Гости Зорянки

(На грузинском языке)
Депюниздат Грузинской ССР
«Накадули», Тбилиси, 1969

შპმცროსი სასკოლო ასაკის
ბავშვთათვის

რედაქტორი ქ. ქუჩუაშვილი, მხატვარი დ. ზარაფი-
შვილი, მხატვ. რედაქტორი გ. ჭავლაშვილი, ტექნიკ-
დაქტორი ლ. ქვარცხავა, კორექტორი თ. ინჯია.
ხელმოწერილია დისაბეჭდად 25/V 69 წ; ქაღალდის
ზომა 70×90¹/₁₆; ნაბეჭდი თაბახი 1,25; სააღრიცხვო-
საგამომცემლო თაბახი 1,1 ტირ. 5.000 შეკვ № 446
ფასი 10 კაპ,

გამომცემლობა „ნაკადული“, მარჯანიშვილის ქ. № 5
Изд. «Накадули», ул. Марджанишвили № 5
საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს ბეჭდვითი სიტუ-
ვის სახელმწიფო კომიტეტის მთავარპოლიგრაფმრევე-
ლობის სტამბა № 2 „ნაკადული“, ფურცელაძის ქ., 5
Типография № 2, «Накадули», Главполиграфпрома
Государственного Комитета Совета Министров
Грузинской ССР по печати, Тбилиси, Пурцеладзе, 5

201/1116

167135331
618-010133

